

Člověk se už od nepaměti snaží přírodu přetvářet a přizpůsobovat ji svým potřebám. Naučil se využívat toho, co mu příroda dává. **Lidé jsou součástí přírody** a nemohou bez ní existovat. Rostliny i živočichové, mezi něž člověk patří, potřebují mít vytvořeny ke svému životu **základní podmínky: vodu, vzduch, světlo a teplo, půdu**. Tyto podmínky poskytuje živým organismům příroda neživá.



Lesy Brdské vrchoviny ve středních Čechách

VÝZNAM LESŮ

Lesy vytvářejí velké množství **kyslíku**, který je nezbytný pro život všech živých organismů. Chrání krajinu před **prudkými větry**. **Tlumí hluk**. Dovedou zachytit velké množství **prachu z ovzduší**. Při deštích zabraňují odplavení půdy a zadržují **vláhu** (vsakování vody, lesní studánky, prameny i potůčky). Poskytují **domov** a **ochranu** mnoha živočišným druhům. Pro člověka jsou místem k oddechu. Zároveň lidem dávají i **dřevní surovinu**. Rozšířený je sběr **lesních plodů** – houby, maliny, ostružiny, borůvky.

VÝZNAM VODNÍCH PLOCH

Voda je základní podmínkou života a její zadržování je velmi důležité pro všechny živé organismy. **Řeky, potoky, rybníky, jezera a přehrady zadržují vodu a zvlhčují okolní půdu**. Odpařováním vody také zvlhčují **ovzduší**. Lidé využívají nádrže pro **chov ryb** a vodní drůbeže. V řekách, potocích i jezerech žije velké množství **vodních živočichů**. Břehy porostlé stromy a keři dávají úkryt dalším živočichům. Někteří v jejich korunách hnízdí. Člověk využívá tohoto prostředí k **rekreaci** a **odpočinku**. Vodní toky slouží jako jedna z možností **dopravních cest**.



Vodní nádrž Orlik – je součástí vltavské kaskády.



Dolnomoravský úval – nížina na jižní Moravě s velmi úrodnou půdou.

VÝZNAM PŮDY

Půda je jednou ze základních podmínek života na Zemi. Pro veškeré rostliny je **zdrojem živin** a **oporou pro jejich kořeny**. Poskytuje domov některým **živočichům**. Také pro člověka je půda nepostradatelnou. Využívá ji k pěstování různých **hospodářských rostlin**. Ty jsou součástí lidské potravy nebo surovinou, která je dále zpracovávána (např. v textilním průmyslu). Další rostliny slouží jako potrava pro hospodářská zvířata – **louky a pastviny**.

CO TO JE?

Eroze – proces, při kterém dochází k rozrušování půdy, hornin. Příčinou je působení větru, vody, sněhu a ledu.

- 1 Zjisti, zda ve tvém okolí nedošlo k nějakému narušení krajiny. Co nebo kdo to způsobil?

OCHRANA PŘÍRODY

Chceme-li přírodu poznávat a zároveň ji zachovat i pro další generace, je třeba se také starat o její ochranu. Poznáváme vztahy v přírodě a učíme se znát, jak tyto vztahy udržovat nenarušené. Pomoci může každý z nás.

Existuje celá řada mezinárodních úmluv o ochraně přírody. Na území České republiky jsou vyhlášovány **přírodní památky, přírodní rezervace, chráněné oblasti a národní parky**. Některé oblasti byly zařazeny na seznam evropsky významných lokalit. Ale ani sebevíc dohod a úmluv nic nezmuže, pokud se do ochrany přírody nezapojí opravdu každý z nás.



Chráněná území v přírodě bývají viditelně označena.

VÍŠ, ŽE...?

Území České republiky je protkáno hustou sítí značených turistických tras. Vedle pěších tras se nyní rozšiřuje i značení tras pro cyklisty, běžkaře a jezdce na koních. O značení a údržbu se starají pouze dobrovolníci z klubů turistů.

- 2 **VI** Vyjmenuj národní parky České republiky. Navštívil(a) jsi některý z nich? Vyprávěj spolužákům, co tě tam nejvíce zaujalo.
- 3 Zamysli se nad tím, jak bys mohl(a) ty sám/sama přispět k ochraně přírody.
- 4 **VI** **VV** Pořid' si zápisník pozorovatele. Při prázdninových cestách si do něj zapiš místa, která navštívíš. Zaznamenávej rostliny a živočichy, které zpozoruješ. Můžeš udělat i nákres s popisem nebo pořídit fotodokumentaci.

PRAVIDLA CHOVÁNÍ V PŘÍRODĚ

- ◆ Netrhej chráněné rostliny, nenič zeleň!
- ◆ Neohrožuj chráněné živočichy! Neublížuj zvířatům, nenič jejich úkryty, hnízda.
- ◆ Neodhazuj v přírodě odpadky! Pokud je to v tvých silách, snaž se naopak pomoci s likvidací nepořádku.
- ◆ Neznečišťuj vodní toky, vodní plochy a jejich okolí!
- ◆ Oheň v přírodě rozdělávej jen v místech k tomu určených a vždy dbej na bezpečnost!
- ◆ Aktivně ze podílejte na recyklaci odpadních surovin.
- ◆ Zapoj se do údržby zelených ploch ve svém okolí.

ZAPAMATUJ SI!

Půda, les i vodní plochy jsou pro člověka důležité. **Půda** je jednou ze základních podmínek života. Rostlinám poskytuje **oporou** a **živiny**. Člověk ji využívá k **pěstování plodin**. **Vodní toky** a **vodní plochy** dodávají **vláhu** rostlinám. Odpařováním vod je **zvlhčováno ovzduší**. Jsou **domovem** mnohým **živočichům**. Na jejich březích rostou specifické druhy rostlin. **Les** je především tvůrcem velkého množství **kyslíku**. Chrání okolní krajinu před **poryvy větru** a **zadržuje vláhu**. Poskytuje **úkryt živočichům**. Stromy jsou zároveň **dřevní surovinou** pro hospodářství. Les i vodní plochy člověku slouží také k **rekreaci** a **odpočinku**.